

Posudek vedoucího diplomové práce

Magisterský program RS UK FHS v Praze

Název práce: **Spolupráce aktérů v oblasti mimoškolního vzdělávání rozvíjející aspirace žáků z lokalit ohrožených sociálním vyloučením**

Jméno studenta: **Bc. Bernard Kalný**

Zaměření studia: řízení

Posudek vypracoval(a): Jiří Šafr

Datum: 9. 9. 2012

Předložená diplomová práce se věnuje problémům, s nimiž se potýká mimoškolní vzdělávání v prostředí sociálního vyloučení. Cílem těchto aktivit je podpora ve vzdělávání spolu s rozvíjením motivací k dalšímu studiu u žáků základních škol, kteří jsou sociokulturně znevýhodněni. Práce se skládá ze tří částí. V první teoretické části je podrobně pojednána jednak problematika vzdělávání romských žáků a to v kontextu sociologických teorií reprodukce vzdělanostních nerovností a jednak je uveden velmi podrobný exkurz do strategických dokumentů realizujících sociální a vzdělávací politiky směřující k inkluzi sociálně znevýhodněných žáků jak na úrovni celostátní tak obecní.

Druhá část je věnována výsledkům vlastního empirického výzkumu mimoškolního vzdělávání na plzeňských základních školách z lokalit postižených sociálním vyloučením. V případové studii diplomant kombinoval různou metodologii sběru a interpretace dat. Výklad je tak veden ve třech částech. Nejprve jsou podrobně představeny lokality, kde se školy nachází (popis úrovně sociálního vyloučení) spolu s detailními profily zkoumaných škol – vybrány byly dvě lokality postižené sociálním vyloučením, které jsou komparovány se dvěma školami z „majoritních“ lokalit. Tyto profily jsou podstatné jednak z hlediska samotného posouzení negativních dopadů sociálního vyloučení na vzdělávání (méně ambiciózní následné vzdělanostní dráhy a kázeňské problémy na školách ze sociálně vyloučeného prostředí) a jednak slouží jako podklad k interpretaci dat z dotazníkového šetření vzdělanostních a profesních aspirací žáků těchto škol. Nejdůležitější je pak třetí část, která pojednává výsledky analýzy dat z kvalitativní strategie výzkumu, ve výpovědích získaných z individuálních rozhovorů se třemi typy aktérů mimoškolního vzdělávání, u nichž koordinace aktivit a vzájemná spolupráce není vždy zcela ideální: výchovných poradců na školách, pracovníků neziskové organizace poskytující mimoškolní vzdělávání a pracovníka školského odboru. V analýze se autor zaměřuje na tři okruhy: percepce role „té druhé strany“ (pracovník NNO vs. pedagogický pracovník vs. veřejná správa), utváření vlastního obrazu a příčiny vzniku etnicky segregovaných škol.

Ve třetí části pak autor vypracoval vlastní návrh programu, který by měl přispět ke zlepšení koordinace práce školy a neziskové organizace. K jeho sestavení ho inspiroval příklad dobré praxe z města Krnov, kde se problémy vzdělávání romských žáků daří postupně řešit.

Oceňuji, že navržený program autor podrobil reflexi jeho zavedení ze strany zástupce školského odboru a vedení NNO. K jeho realizaci nicméně bude třeba ujit ještě dlouhý kus cesty. Dále oceňuji práci s odlišnými datovými zdroji. Autor využívá zaprvé statistiky uvádějící úspěšnost žáků na jednotlivých školách, které získal studiem dokumentů, zadruhé analyzuje kvantitativní data z dotazníkového šetření žáků devátých tříd z těchto škol (původně realizovaného pro potřeby bakalářské práce) a konečně vytěžuje kvalitativní data pocházející ze skupinového rozhovoru a individuálních interviu s aktéry mimoškolního vzdělávání – zástupci školy, neziskové organizace TaT a představitelem odboru vzdělávání na magistrátu města Plzně. Autor tak uplatňuje rozdílné metody analýzy dat. Závěrečná část přináší návrh konkrétních změn v podobě programu koordinace školního a mimoškolního vzdělávání v Plzni.

Text splňuje formální náležitosti kladené na diplomovou práci. Poznámkový a odkazový aparát odpovídá platným normám. Obsah a strukturace textu slouží k naplnění cíle práce. K diplomové práci mám jen dvě výhrady. Jde o velmi hutný text, který se snaží být informačně zcela vyčerpávající, někdy je to bohužel na úkor sevřenosti tématu. To se týká zejména části pojednávající o strategických dokumentech vzdělávací politiky (s. 31-42), kde by bývalo vhodnější pracovat se zhuštěnějším vlastním popisem obsahů dokumentů relevantních k tématu práce (mimoškolní vzdělávání) než podrobným opisem jejich obsahů. Podobně část přinášející zjištění z rozhovorů s aktéry zúčastněnými na mimoškolním vzdělávání se místy obtížně čte, v textu je patrná autorova neúprosná snaha nic neopomenout, čtenáři nic nezatajit, data maximálně vytěžit. Domnívám se, že ke čtivosti práce by za této situace mohlo napomoci zařazení vícera pasáží, které by čtenáře navigovaly v tom, co (a proč) přijde v další pasáži a napomáhaly tak udržet linii výkladu. Autor zavádí vlastní zkratky s cílem text zjednodušit a zpřehlednit, myslím ale, že by při jejich používání neuškodilo občasně připomenutí, co zkratka znamená pomocí věcného opisu významu.

Otázky k obhajobě:

K obhajobě navrhuji následující otázky. Zlomovým a zároveň neuralgickým bodem realizace navrženého programu koordinace školního a mimoškolního vzdělávání v Plzni je aktivizace vedení základních škol ze sociálně vyloučených území. Jakým postupem, či nástrojem z hlediska řízení změny, by bylo možno podpořit změnu jejich postoje – kde dále lze hledat zdroje pro jejich motivaci k zapojení se do programu (krom v práci již uvedeného jako je prezentace výsledků, podpora s vypracováním grantové žádosti atd.)? Na které další aktéry by bylo třeba působit, aby došlo k úspěšné realizaci programu? Jak by se mohl změnit legislativní rámec mimoškolního vzdělávání, aby efektivněji napomáhalo k integraci a rozvoje vzdělanostních aspirací dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí?

Celkové hodnocení práce:

Práce si klade jasný cíl, k jehož naplnění byly uskutečněny dvě empirické studie, jejichž výsledky se promítají do praktických doporučení.

Bernard Kalný ve své diplomové práci prokázal, že si osvojil schopnost realizovat empirický výzkum, zpracovat jeho výsledky a formulovat závěry s praktickým dopadem. Proto, i přes výše uvedené poznámky, **magisterskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení v případě zodpovězení navržených otázek “výborně”.**

Podpis: